

Моніторинг впровадження Україною зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства

Випуск № 15 (лютий 2015 року)

2 і 17 лютого відбулися засідання Національної ради реформ, за підсумками яких було прийнято низку рішень. Так, [міністра В.Демчишина визначено відповідальним](#) за програму енергонезалежності та реформу енергетики (в тому числі реформу "Нафтогазу"). [Наступними кроками](#) є створення Цільової команди реформи (ЦКР) та розробка balanced scorecard – набору індикаторів для моніторингу прогресу.

Урядовий офіс з питань європейської інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів оприлюднив проміжний [звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС](#) (у період з вересня 2014 року до січня 2015 року). Ним, серед іншого відзначається створення механізму координації у сфері європейської інтеграції та започаткування системної роботи з наближення законодавства України до права ЄС.

Однак, у питанні підготовки та схвалення [планів імплементації актів законодавства ЄС](#), прогрес оцінюється на рівні 0% (стан підготовки у сфері енергетики). Стан підготовки планів імплементації актів законодавства ЄС у сфері навколишнього середовища оцінено усього в 3%.

В ході зустрічі керівника Директорату ЄС з розширення К.Деніелсона та заступника міністра енергетики І.Діденка Міненерговугілля поінформувало про стан підготовки законопроектів про ринок газу, електроенергії та національного регулятора, а також [була обговорена можливість](#) приєднання України до Енергетичного Союзу.

Наприкінці лютого [відбулась зустріч представників](#) Міненерговугілля з членами Секретаріату Енергетичного Співтовариства і Групи підтримки Єврокомісії. Під час зустрічі сторони обговорили ситуацію в енергетичному секторі та підготовку проекту закону про ринок електроенергії.

23 лютого у Києві відбувся [круглий стіл з обговорення проекту закону про ринок газу](#), до якого долучилися народні депутати, представники уряду, Єврокомісії та Секретаріату Енергетичного Співтовариства, учасники ринку, експерти та інші зацікавлені сторони. Організатором події виступив аналітичний центр DiXi Group за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду "Відродження".

Однак ключовим фактором прискорення реформ стали заходи на виконання [Меморандуму про економічну та фінансову політику України](#) для отримання нової програми фінансування Міжнародного валютного фонду. Зокрема, йдеться про збалансування фінансів "Нафтогазу" і тарифну реформу.

Дана публікація випущена в рамках проекту "Покращення імплементації зобов'язань України в рамках Енергетичного Співтовариства через посилення ролі громадськості", що здійснюється ГО "Діксі Груп" спільно з Ресурсно-аналітичним центром "Суспільство і довкілля" за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Ресурсно-аналітичний центр
"Суспільство і довкілля"

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of NGO "DiXi Group" and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

Загалом прогрес України у виконанні зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства виглядав у лютому наступним чином:

У сфері безпеки постачань:

Україна готова до переговорів про "літній пакет" з огляду на зростання частки європейських постачальників газу

Керівництво уряду розраховує на [імпорт максимальних обсягів газу](#) саме в літній період. За словами віце-президента Єврокомісії М.Шевчовича, ЄС та Україна виступили за [проведення переговорів щодо "літньої" газової угоди](#), однак міністр енергетики В.Демчишин повідомив про [відмову російської сторони до обговорення](#).

Починаючи з лютого, Україна забезпечила [доступ спостерігачів Єврокомісії до об'єктів ГТС, а також щоденну передачу](#) відповідної інформації. Тим часом, "Нафтогаз" [оприлюднив інформацію](#) щодо юристів, які представлятимуть його інтереси в Стокгольмському арбітражному суді проти "Газпрому" – норвезька Wikborg, Rein & Co. Advokatfirma DA.

Для України ціна російського газу в I кварталі 2015 року складає [329 дол. за тис. кубометрів](#). При середній ціні імпорту в січні [358,72 дол.](#) за тис. кубометрів, вартість реверсного газу – [за даними Міненерговугілля](#) – становить менше 300 дол. за тис. кубометрів. За даними уряду, з 2 млрд. кубометрів газу, імпортованих у січні, на Росію [припадає лише 33%](#).

На попередньому рівні відновлено імпорт газу з [Угорщини](#), а також з [Польщі](#) – в рамках [нового реверсного контракту](#). Оператори "Укртрансгаз" та Gaz-System [узгоджують підготовку ТЕО нового інтерконектора](#) між ГТС України та Польщі. Відбулися [консультації "Укртрансгазу" з Угорщиною](#) щодо розширення технічних можливостей транспортування. В ході візиту до Києва, прем'єр-міністр Словаччини Р.Фіцо заявив про [збільшення обсягів постачань газу в Україну](#): як очікується, з 1 березня завантаження газопроводу "Вояни-Ужгород" [зросте із 11,5 до 14,5 млрд. кубометрів на рік](#). Словацький оператор Eustream [завершив процедуру Open Season](#) на додаткові обсяги поставок.

Водночас, "Газпром" пішов на провокацію через поставки газу на території, що не контролюються Україною

19 лютого терористи так званих "ЛНР" і "ДНР" [заявили, що Україна повністю припинила подачу газу](#), однак НАК "Нафтогаз України" [спростував ці дані](#), вказавши, постачання газу було тимчасово припинено у зв'язку із [серйозними пошкодженнями інфраструктури](#). Російська сторона та сепаратисти це заперечили: бойовики наголосили на тому, що весь необхідний газ [отримують з Росії](#), а прем'єр РФ Д.Медведев доручив "Газпрому" спільно з Міненерго РФ опрацювати [поставки газу на Донбас в якості гуманітарної допомоги](#).

Протягом 22-23 лютого ["Газпром" скоротив поставки](#) більш ніж удвічі. За словами "Нафтогазу", прокачування Росією газу через ГВС Платово та ГВС Прохорівка, де [немає українських фахівців](#) для авторизації поставок, є порушенням контракту. Наступною ескалацією була заява президента РФ В.Путіна [про порушення](#) Мінських угод. "Газпром" [почав прямі поставки](#) терористам та включати оплату в рахунок "Нафтогазу". Тим часом, рада директорів "Газпрому" [схвалила рішення компанії](#) диверсифікувати постачання і відмовитись від транзиту газу через територію України.

У відповідь, "Нафтогаз" [негайно надіслав лист](#) "Газпрому", Кабінету Міністрів, Єврокомісії, Секретаріату Енергетичного Співтовариства, заявивши про порушення "Газпромом" Брюссельського протоколу. Як реакція, погрози відключити Україну від постачання газу озвучили і президент РФ [В.Путін](#), і міністр [О.Новак](#). "Нафтогаз" [відмовився здійснювати передоплату](#) в умовах, коли Росія порушує Брюссельський протокол, [назвав поведінку "Газпрому"](#) шантажем України та Європи, і [не виключив судового позову](#). Сторони знову

обмінялись листами, де "Газпром" [попередив про відключення](#), а "Нафтогаз" – про [неприпустимість порушення](#) Брюссельського протоколу та з вимогою не враховувати газ, що був поставлений на окуповану територію через пункти поставки, не зазначені в договорі.

Єврокомісія висловлювала [готовність взяти участь](#) у тристоронніх переговорах в будь-який час. [М.Шевчович пропонував](#) обговорити роздільний облік постачання газу в Україну та на окуповані території, [оскільки моніторинг в зоні АТО](#) суттєво ускладнений. Росія [спочатку не погоджувалась](#) на переговори, однак [згодом прийняла рішення](#) про зустріч 2 березня в тристоронньому форматі, яка зосередилась на обговоренні того, як виконується "зимового пакету".

Попри актуальність оперативного реагування, до уряду приходить розуміння потреби системних, стратегічних підходів до безпеки постачань

Як заявив прем'єр А.Яценюк 16 лютого, урядом прийнято рішення про [створення резервного фонду газу та мазуту](#) за рахунок кредитування на 1 млрд. дол., а НАК "Нафтогаз України" розпочала [переговори про залучення торгового фінансування від міжнародних організацій](#) для закупівлі палива влітку в Європі.

Також, відповідно до [звіту про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС](#), до 31 березня 2015 року планується визначення координатора та уповноважених осіб від України в рамках "Механізму раннього попередження" між Україною та ЄС, що має забезпечити його ефективне використання "у разі проблем із постачанням природного газу, нафти чи електроенергії". Примітно, що Міненерговугілля та "Нафтогаз" мали зробити цей крок до листопада 2014 року, у відповідності з планом заходів з імплементації Угоди про асоціацію ([Розпорядження від 17 вересня 2014 р. № 847-р](#)).

Окрім того, до парламенту було внесено законопроект "Про ринок природного газу" ([реєстр. № 2250](#)), яким передбачено розширені повноваження Міненерговугілля щодо моніторингу та впровадження заходів з метою забезпечення безпеки постачання газу. Так, до 31 липня кожного року відомство має готувати звіт за попередній рік про результати моніторингу, а також вжиті або заплановані заходи.

За документом, Міненерговугілля також матиме розробити і затвердити Національний план дій на випадок кризової ситуації, який стане обов'язковим для виконання всіма суб'єктами ринку газу та має визначити заходи для кожного рівня кризової ситуації, у т.ч. через співпрацю з відповідальними органами інших держав Енергетичного Співтовариства.

В нинішніх умовах Україна змушена погоджуватися на імпорт електроенергії з Росії, але уряд готовий до довгострокових кроків, щоб відмовитися від нього

У кінці січня прем'єр-міністр А.Яценюк дав доручення протягом [надати пояснення](#) щодо підписання контракту на імпорт електроенергії з РФ. Міністр В.Демчишин заявив, що українська сторона веде переговори з РФ [стосовно внесення змін до документу](#), який насправді є [комерційно вигідним](#), оскільки дозволяє закуповувати виключно необхідні обсяги. На цьому тлі [ГПУ відкрила кримінальне провадження щодо поставок електроенергії до окупованого Росією Криму](#). Тим часом, вже у березні Міненерговугілля планує скоротити імпорт у 7,5 рази – до 200 МВт, а у вересні [повністю припинити закупівлі](#).

Російські компанії із грудня [припинили постачання вугілля в Україну, відмовившись від виконання контрактів](#). За даними Міненерговугілля, наразі антрацитом вугіллям [не забезпечені 20% теплоелектростанцій](#). На виконання доручення Прем'єр-міністра України від 28.01.2015 № 30, Міненерговугілля [Наказом №43](#) створило Робочу групу з врегулювання проблем у вугільній галузі, куди увійшли міністр фінансів, міністр економічного розвитку, міністр соціально політики, голови місцевих адміністрацій, народні депутати.

25 лютого Кабінет Міністрів своїм [Розпорядженням № 124-р](#) подовжив на один місяць надзвичайний стан в електроенергетиці. За [словами заступника міністра О.Светеліка](#), уряд планує щомісяця скорочувати закупівлі електроенергії в Росії. Одночасно Білорусь [виступила з готовністю](#) нарощувати експорт електроенергії в Україну, а холдинг ДТЕК [уклав 2 контракти на імпорт палива з ПАР](#) на січень-лютий 2015 року.

Саме тому в Україні [планується часткове переоснащення ТЕС](#) під вугілля марки "Г", а також буде розроблено план [щодо вивезення вугілля з Донбасу](#). В цьому контексті варто відзначити накази Міненерговугілля, зокрема [Наказ № 69](#) про утворення робочої групи з питань спалювання вугілля газових марок та [Наказ № 92](#) про зміни до уточненого графіка реконструкцій енергоблоків ТЕС у 2014 - першому кварталі 2017 років.

Також, згідно з [заявою прем'єр-міністра А.Яценюка](#), уряд перестане оплачувати електроенергію, яка виробляється на окупованій території – оплата буде проводитись лише після того, як буде зрозуміло, що електроенергія надходить українським громадянам, а не терористам. Міністерство енергетики [Наказом № 100](#) від 18.02.2015 затвердило перелік виробників електричної енергії, установки яких знаходяться на окупованій території. У перелік увійшли дві ТЕС (Старобешівська, Зуївська), 13 ТЕЦ і блок-станцій, а також 4 ВЕС (Лугутинська, Краснодонська, Новоазовська, Вітроенергопром).

Тим часом, 20 лютого у парламенті зареєстровано проект закону щодо особливостей регулювання відносин у сфері енергетики на території, де органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження ([реєстр. № 2182](#)). Законопроект передбачає надання повноважень Кабінету Міністрів України встановлювати особливості регулювання правових, економічних та організаційних відносин, пов'язаних з продажем електричної енергії з оптового ринку електричної енергії України на окуповану територію.

У сфері реформи газового ринку:

Парламент почав розгляд рамкового закону про ринок газу

26 лютого у Верховній Раді було зареєстровано довгоочікуваний законопроект "Про ринок природного газу" ([реєстр. № 2250](#)) авторства Кабінету Міністрів. Основною метою законопроекту є створення конкурентного середовища на ринку природного газу з урахуванням зобов'язань України щодо імплементації вимог Третього енергетичного пакету ЄС. Документ спрямований на транспозицію Директиви 2009/73/ЄС та Регламенту 715/2009 в законодавство України.

Законопроект передбачає правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку газу, забезпечення недискримінаційного доступу до ринку його суб'єктам і споживачам, створення повноцінного ринку, заснованого на засадах вільної конкуренції із належним рівнем захисту споживачів та безпеки постачань. У тому числі ним передбачається впровадження моделей ownership unbundling або ISO, проте зміна форми власності (з державної на приватну або комунальну) газотранспортної системи не вимагається. Для операторів газорозподільних систем, газосховищ та об'єктів LNG достатнім є виконання вимог legal and functional unbundling.

Законопроект передбачає транспозицію концепції public service obligations як "спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу". Примітно, що прийняття законопроекту було визначено одним зі "структурних маяків", визначених [новою програмою фінансування МВФ](#), для отримання наступних траншів.

23 лютого у Києві відбувся [круглий стіл з обговорення законопроекту](#), до якого долучилися народні депутати, представники уряду, Єврокомісії та Секретаріату Енергетичного Співтовариства, учасники ринку, експерти та інші зацікавлені сторони. Організатором події виступив аналітичний центр DiXi Group за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду "Відродження".

На цьому фоні зростає критичність реформи "Нафтогазу"

На початку лютого Київський апеляційний адміністративний суд [визнав незаконними](#) пункти 1-4 Постанови № 647, які зобов'язували великих промислових споживачів купувати газ виключно у НАК "Нафтогаз України". Також НАК потрапив під дію [Закону від 11.02.2015 № 183-VIII](#) "Про відкритість використання публічних коштів", який набуде чинності у вересні 2015 року та серед іншого вимагає оприлюднювати фінансову звітність державних компаній.

В рамках реалізації вимог [нової програми фінансування МВФ](#) уряд планує в 2015 році скоротити дефіцит "Нафтогазу" до 3,1% ВВП та [вивести холдинг на беззбитковий рівень](#) до 2017 року. "Ці кроки будуть супроводжуватися істотною реструктуризацією компанії з метою посилення корпоративного управління та підвищення операційної ефективності", йдеться у документі.

З огляду на значну заборгованість споживачів за газ, уряд пропонує стабілізувати фінансовий стан компанії за рахунок ефективного механізму повернення боргів. В рамках великого законодавчого пакету, ініційованого Кабінетом Міністрів для отримання кредиту МВФ, 23 лютого до Верховної Ради було внесено законопроект про внесення змін до деяких законів України щодо стабілізації фінансового стану НАК "Нафтогаз України" ([реєстр. № 2214](#)).

Документ встановлює жорсткі вимоги платіжної дисципліни за постачання газу, зокрема щодо теплогенеруючих та теплопостачальних організацій:

- вводится попередня оплата газу гарантованому постачальнику;
- запроваджується можливість припинення поставок газу у випадку несвоєчасної оплати або відбору газу понад встановлених лімітів,
- постачальник має можливість відмовити в укладенні договору на постачання газу в разі, коли стосовно споживача порушено справу про банкрутство;
- запроваджується можливість продажу на користь третіх сторін права вимоги щодо заборгованості споживачів;
- споживач має забезпечити виконання своїх зобов'язань за договором щодо оплати природного газу, зокрема шляхом надання в заставу майна (включно з майновими правами), поруки третіх осіб або гарантії, у т.ч. від третіх осіб;
- у постачальника з'являється можливість відповідних стягнень, арешту та відчуження майна у разі неможливості споживача забезпечити виконання договору.

З інших ініціатив, 12 лютого Мінрегіон оприлюднив [проект постанови Кабінету Міністрів](#), яким пропонується змінити Порядок розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання, для проведення розрахунків з гарантованим постачальником газу. Відомство хоче виключити з формул коефіцієнт Рівень розрахунків (Pr), що має забезпечити стале функціонування теплопостачальних та теплогенеруючих підприємств у ході підготовки до наступного опалювального сезону.

Основним і найбільш резонансним елементом змін на газовому ринку є підвищення тарифів

26 лютого регулятор встановив нові ціни на газ для бюджетних установ і організацій ([Постанова № 226](#)) та промисловості ([Постанова № 227](#)) зі зростанням 56%, а також для релігійних організацій ([Постанова № 228](#)), які зросли на третину. Що стосується цін для населення, згідно з [Меморандумом про економічну та фінансову політику України](#), у 2015 році вона має зрости до 3600 грн. за умови споживання до 200 кубометрів на місяць, у 2016 році

вартість газу для населення має скласти 75% від ринкового рівня, а в 2017 – зрівнятися із ринковими цінами

Відповідні показники містяться у Листі про наміри уряду і НБУ до Міжнародного валютного фонду та проекту Меморандуму про економічну та фінансову політику з МВФ, схвалені [Розпорядженням Кабінету Міністрів від 27.02.2015 № 129-р](#). Також, наприкінці лютого [Постановою № 66](#) уряд скасував попередні рішення щодо графіку підвищення цін на газ і тепло.

У сфері реформи ринку електроенергії:

Уряд підвищує тарифи на електроенергію і одночасно намагається посилити регулювання гравців ринку

Наприкінці лютого НКРЕКП [встановила нові тарифи на електроенергію для населення](#). Зазначене рішення передбачає підвищення тарифів на електроенергію в п'ять етапів протягом двох років. Перший етап підвищення розпочнеться 1 квітня поточного року. Крім того, з метою стимулювання населення застосовувати облік споживання електричної енергії та зменшення навантаження на енергосистему в пікові періоди НКРЕКП [затвердила рішення про зниження нічного тарифу на електроенергію](#), яке також набуде чинності з квітня. У парламенті проектом Постанови [№ 1113/П від 19.02.2015](#) передбачається відхилити проект Закону щодо покращення становища споживачів та постачальників електричної енергії ([реєстр. № 1113](#)).

Одночасно регулятор погіршив умови роботи підприємств-виробників відновлювальної енергії. 27 лютого НКРЕКП [знизила тарифи на електроенергію, вироблену з відновлюваних джерел](#): зокрема, тарифи для сонячних електростанцій знижені на 55%, для інших видів "зеленої" генерації – на 50%. Це викликало значний спротив учасників ринку, які вважають, що подібне рішення призведе до знищення галузі альтернативної енергетики та [посилить енергетичну залежність України від імпортних енергоносіїв](#).

Аукціони з експорту електроенергії зберігають низьку конкуренцію між гравцями

НКРЕКП затвердила проект постанови, яка сприятиме покращенню регулювання експорту електроенергії. 12 лютого регулятор [затвердив](#) новий Порядок проведення електронних аукціонів з розподілення пропускнуої спроможності міждержавних електричних мереж.

Крім того, 18-20 лютого [відбувся черговий щомісячний аукціон](#) з доступу до пропускнуої спроможності міждержавних електричних мереж, під час якого, зокрема, компанія "Закарпаттяобленерго" викупила доступ для експорту електроенергії в напрямку Польщі, Румунії та Словаччини потужністю 10 МВт. Крім того, на продаж було виставлено доступ до перетину "Острів Бурштинської ТЕС – енергосистеми Словаччини, Угорщини, Румунії", 50 МВт якого викупила ПАТ "Донбасенерго", а 545 МВт – енергохолдинг ДТЕК.

Продовжується залучення міжнародної допомоги на реформу сфери електроенергії

11 лютого представники Комісії провели робочу [зустріч із представниками Європейського інвестиційного банку \(ЄІБ\)](#), під час якої були обговорені порядок участі регулятора в інвестиційних проектах, що фінансуються за рахунок міжнародних фінансових організацій. За словами голови НКРЕКП Д.Вовка, залучення коштів від ЄІБ та європейських фінансових інститутів дозволить швидше модернізувати вітчизняні комунальні підприємства.

Також 10 лютого [відбулось підписання Угоди](#) про надання Україні позики Світового Банку в розмірі 378,4 млн. дол. на модернізацію системи передачі електроенергії та реформування ринку електроенергії. Очікується, що фінансування буде також спрямоване на запровадження механізмів оптового ринку електроенергії, а також на збільшення конкурентоспроможності ринку електроенергії шляхом подальшої інтеграції української мережі в Європейську мережу операторів системи передачі електроенергії.

Одним з пріоритетів залишається питання безпеки атомної енергетики

Уряд схвалив плани імплементації деяких директив ЄС, які стосуються безпечного функціонування вітчизняної ядерної енергетики. 18 лютого Кабінет Міністрів [розпорядженням №110-р](#) схвалив розроблені Державною інспекцією ядерного регулювання плани імплементації деяких актів законодавства ЄС, зокрема, тих, які стосуються транспортування відпрацьованого ядерного палива та безпеки енергоблоків АЕС.

Також, [Наказом №46](#) від 04.02.2015 Міненерговугілля створено аудиторську групу, яка повинна провести плановий внутрішній аудит ДК "Ядерне паливо". Внутрішній аудит має охопити період з 1 січня 2013 року по 31 грудня 2014 року.

У сфері державного регулювання енергетики:

Незалежний статус регулятора продовжує бути під ударом з огляду на законодавчі нестиківки

Окремим рішенням Кабінет Міністрів дав НКРЕКП дозвіл на проведення протягом лютого - червня 2015 року перевірок суб'єктів господарювання за доданим списком ([Розпорядження № 85-р](#)). Варто зазначити, що до переліку входять практично всі ліцензіати в сфері постачання газу та електроенергії. При цьому, уряд посилається на положення [Закону № 76-VIII](#), яким заборонено будь-які перевірки бізнесу, окрім як за наявності дозволу на найвищому рівні.

Водночас, 10 лютого Верховна Рада підтримала законопроект "Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення цін (тарифів)" ([реєстр. № 0919](#)), яким передбачено погодження з Кабінетом Міністрів регульованих цін у розмірі, нижчому за економічно обґрунтований, з "одночасним визначенням у відповідному рішенні Кабінету Міністрів джерел відшкодування різниці між регульованими та економічно обґрунтованими цінами". У березні Президентом накладено вето на документ.

Врегулювати розподіл повноважень та відповідальності на ринках допоможе прийняття додаткового законодавства, зокрема законопроекту "Про ринок природного газу" ([реєстр. № 2250](#)), який підтримують профільні бізнес-асоціації, але закликають [встановити принцип невторчання держави](#) за винятком випадків, коли це необхідно для усунення форс-мажорних обставин.

На цьому фоні НКРЕКП вдосконалює умови для власної роботи, оприлюднивши проекти постанов про [Порядок складання та ведення реєстру суб'єктів природних монополій та критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності](#) у сферах електроенергетики, тепlopостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, на ринках газу, нафти та нафтопродуктів, а також визначається періодичність проведення заходів державного нагляду (контролю).

У сфері відновлюваної енергетики:

6 лютого НКРЕКП оприлюднила [проект постанови щодо зміни порядку встановлення, перегляду та припинення дії "зеленого" тарифу](#). Згідно з ним, об'єкти альтернативної енергетики потужністю понад 5 МВт, які уклали договір про приєднання до мережі після 1 липня 2014 року, отримуть "зелений" тариф тільки якщо є висновок системного оператора про відповідність плану розвитку ОЕС України на наступні десять років, отриманий згідно з кодексом електричних мереж.

Колегія Держенергоефективності 12 лютого [схвалила Дорожню карту](#) із розробки і впровадження 42 нормативно-правових актів для реформування сфер енергоефективності та відновлюваної енергетики. Вона передбачає розробку 11 актів у сфері ВДЕ – 5 проектів законів та 6 проектів підзаконних актів.

Серед іншого, презентована дорожня карта включає нормативно-правові акти щодо скасування вимог місцевої складової, збільшення "зеленого" тарифу для біомаси та біогазу, доступу біогазу до єдиної ГТС, розробки критеріїв сталості для біопалива, тарифного стимулювання для виробників теплової енергії з альтернативних видів палива, розширення ресурсної бази заміщення природного газу тощо.

3 лютого у Верховній Раді зареєстровано законопроект у про внесення змін до деяких законів України щодо конкурентних умов виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії ([реєстр. № 2010](#)). Автори, група народних депутатів, пропонують ввести єдину для всіх видів відновлюваних джерел енергії формулу розрахунку "зеленого" тарифу.

Також, ним скасовуються пільги щодо приєднання об'єктів ВДЕ, скасовується вимога щодо "місцевої складової" для всіх типів виробництва електроенергії з відновлюваних джерел, пропонується введення спеціальної надбавки до "зеленого" тарифу у разі застосування обладнання українського виробництва, а визначення терміну "біомаса" приведене у відповідність до Директиви 2009/28/ЕС.

19 лютого у Верховній Раді зареєстровано [законопроект №2179](#) щодо сприяння розвитку геотермальної електроенергетики та виробництва енергії з інших альтернативних джерел. Автор, народний депутат В. Балоба пропонує встановити "зелені" тарифи для геотермальних електростанцій, підвищити коефіцієнти тарифу для електроенергії з біомаси, біогазу, виробленої сонячними установками на дахах та гідроелектростанціями. жодної геотермальної електростанції і така ситуація вимагає вжиття термінових заходів.»

Законопроектом передбачається наближення рівнів "зеленого" до середньосвітових рівнів. Пропонується також замінити вимогу "місцевої складової" надбавкою до "зеленого" тарифу за використання складових українського виробництва.

27 лютого НКРЕКП [вирішила знизити "зелені" тарифи](#) для виробників електрики з альтернативних джерел. Для СЕС величина тарифу знижена на 55%, для іншої альтернативної генерації – на 50%. У комісії пояснили, що коригування тарифів проведено в рамках тимчасових надзвичайних заходів на ринку електричної енергії.

У відповідь, учасники ринку [заявили](#), що для багатьох компаній зниження "зеленого" тарифу означатиме технічне банкрутство. На їх думку, під питання поставлено виконання Національного плану дій з відновлюваної енергетики до 2020 року. У свою чергу Держенергоефективності [запропонувало](#) регулятору встановити ставки "зелених" тарифів для об'єктів відновлюваної електроенергетики, як того вимагає закон "Про електроенергетику".

У сфері навколишнього середовища:

4 лютого в Комітеті з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи ВРУ [відбулися слухання на тему "Аналіз стану природно-заповідного фонду"](#), на яких обговорювалися сьогочасні проблеми функціонування природно-заповідного фонду. У виступах наголошувалось на необхідності реформи системи управління довкіллям, зокрема, створенні єдиного державного органу управління природно-заповідним фондом України з віднесенням до сфери його управління всіх установ природно-заповідного фонду України.

Цього ж дня у Верховній Раді України зареєстровано [законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів України](#) (щодо виконання Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі) (реєстр. № 2023), яким пропонується привести у відповідність національного законодавства до міжнародних зобов'язань України щодо виключення з мисливських певних видів фауни, які згідно з Конвенцією підпадають під повну охорону, щодо заборони використання для умертвіння тварин пестицидів з діючою речовиною фосфід цинку, використання ведмедів та вовків для проведення іспитів, змагань і притравки мисливських собак тощо.

19 лютого зареєстровано ще один [законопроект про внесення змін до деяких законодавчих актів України \(щодо заходів для забезпечення розвитку природно-заповідного фонду України\)](#) (реєстр. № 2178), який пропонує звільнити від відшкодування шкоди (збитків) природні заповідники, біосферні заповідники, національні природні парки та ботанічні сади загальнодержавного значення, землі яких вилучено у підприємств, установ та організацій державної форми власності (крім земель оборони) і надано їм у постійне користування.

У сфері енергоефективності:

Заміщення газу замість енергозбереження

Теплогенеруючі та теплопостачальні підприємства спожили, за інформацією НАК "Нафтогаз України" 4,5 млрд. кубометрів газу протягом серпня 2014 – січня 2015 року проти 5,7 млрд. кубометрів за той самий період в 2013-2014 роках, досягши [економії в 21%](#). Відхилення від лімітів (встановлене постановою Кабміну від 09.07.2014 № 296 скорочення на 30%) в міністерстві пояснили різким зниженням температури повітря.

Віце-прем'єр-міністр та Міністр регіонального розвитку Г.Зубко доручив Держенергоефективності завершити підготовку та надіслати на розгляд законопроекти та проекти урядових постанов щодо нових механізмів стимулювання [скорочення споживання газу](#) – такими в Мінрегіоні назвали ініціативи щодо ЕСКО-механізму та законопроект про енергетичну ефективність будівель. Г.Зубко також закликав враховувати в кожному нормативно-правовому акті щодо енергозбереження інтереси співвласників багатоквартирних будинків, власників індивідуального житла, а також інтереси бюджетних організацій.

Тим часом, Мінрегіон опублікував для обговорення [проект постанови Кабміну "Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 9 липня 2014 р. № 293 та від 10 вересня 2014 р. № 453"](#), що передбачає перехід з тарифу на виробництво теплової енергії до тарифу на теплову енергію, що, [за задумом розробників ініціативи](#), має збільшити кількість населених пунктів, в яких можуть застосовувати заходи стимулювання заміщення природного газу у сфері теплопостачання. Автори зазначили, що щороку на потреби населення потрібно 47 млн. Гкал теплової енергії, для виробництва якої використовується [8,3 млрд. кубометрів](#) природного газу. Таким чином, ініціатива покликана подолати проблему малої кількості структурованих тарифів, дозволивши стимулююче тарифоутворення для теплової енергії, що виробляється на установках з використанням будь-яких видів палива, окрім природного газу. Одними з показників результативності проекту постанови визначено [заміщення 1 млрд. кубометрів до 2016 року та 5 млрд. кубометрів до 2020 року](#).

Фонд з енергоефективності

Держенергоефективності оприлюднило [проект постанови Кабміну "Питання Державної спеціалізованої фінансової установи "Фонд енергоефективності"](#), якою хочуть передбачити спрямування частини коштів держбюджету, зекономлених внаслідок реалізованих проектів, а також коштів міжнародних організацій, на фінансування заходів з підвищення енергоефективності.

Також оприлюднено проект статуту Фонду – його засновником виступає держава в особі Кабміну. Статутний капітал Фонду пропонують на рівні 100 млн. грн.; метою його діяльності визначають 1) заміщення (скорочення) споживання природного газу населенням, бюджетними установами і організаціями та об'єктами у сфері теплопостачання; 2) підвищення енергетичної ефективності житлових будинків, будівель бюджетних установ і організацій та об'єктів у сфері теплопостачання; 3) скорочення викидів парникових газів; 4) досягнення показників енергоефективності відповідно до зобов'язань України перед Енергетичним Співтовариством.

Серед завдань Фонду – виконання держпрограм з енергоефективності і заміщення споживання газу, розробку програм з підвищення енергоефективності в будинках, акумулювання коштів від юридичних та фізичних осіб для використання на завдання діяльності; надання пропозицій для удосконалення державної політики в енергоефективності та популяризація механізмів державної політики в енергоефективності. Окрім того, опубліковано проект Порядку розрахунку обсягів коштів, які спрямовуються на виконання статутної діяльності Фонду. У [пояснювальній записці](#) до проекту постанови зазначено, що її розроблено для імплементації Директиви 2006/32/ЕС. Держенергоефективності також проводить [переговори](#) з міжнародними партнерами щодо моделей наповнення Фонду та забезпечення сталого фінансування.

Енергетичний сервіс

Законопроект "Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації" (реєстр. № 1313) [прийнято в першому читанні](#). У Держенергоефективності повідомили, що ЕСКО-контракти в громадських будівлях запроваджують 18 країн ЄС, а також до цього перейшли у США. У відомстві [оцінюють](#) потенціал капіталовкладень для ЕСКО-компаній в 225 млрд. грн., а заощадження в теплопостачання в довгостроковій перспективі – 2,25 млрд. кубометрів газу.

Парламент також [прийняв](#) в першому читанні [законопроекти "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України \(щодо запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації\)".](#) За результатами розгляду в Бюджетному комітеті Верховної Ради, законопроект рекомендували підготувати до другого читання після прийняття в цілому законопроекту "Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації".

Також, Мінрегіон оприлюднив [міжнародні стандарти \(ISO\) системи енергетичного менеджменту](#), зазначивши, що їх впровадження може допомогти вирішити проблему.

Нацплан дій з енергоефективності

Держенергоефективності оприлюднило [оновлений проект розпорядження "Про затвердження Національного плану дій з енергоефективності на період до 2020 року"](#), а також супровідні до нього документи – пояснювальну записку та [план заходів з реалізації](#). Згідно з Нацпланом дій до 2020 року, очікується економія 6501 тис. т н.е., а загальне фінансування має скласти 35070 млн. євро. В пояснювальній записці йдеться про те, що Україна залишилась єдиною серед країн Енергетичного Співтовариства, яка не затвердила Нацплан дій.

Енергетична ефективність будівель

ЄБРР висунув ініціативу започаткувати кредитну лінію обсягом 100 млн. дол., яку підтримали в Держенергоефективності. Відомства планують спрямувати кошти на фінансування заходів з [термомодернізації будівель](#) та закликали якнайшвидше прийняти відповідний закон. При цьому в ЄБРР запропонували фінансування розробки програмного забезпечення для розрахунку енергетичної ефективності будівель.

З 1 жовтня вступить в дію прийнятий національний стандарт [ДСТУ-Н Б В.3.2-3:2014 "Настанова з виконання термомодернізації житлових будинків"](#), що встановлює вимоги до порядку проведення робіт, документації, допомоги архітекторам, проектувальникам, виконавцям робіт, вимоги до організацій-виконавців, правила експлуатації будинків, а також гармонізує стандарт з існуючими нормами. Це, на думку авторів, дозволить забезпечити єдині підходи при впровадженні комплексної термомодернізації житлових будинків.

20 лютого Держенергоефективності [опублікувало](#) оновлений проект Закону "Про енергетичну ефективність будівель". Законопроектом передбачена сертифікація енергетичної ефективності об'єктів будівництва та існуючих будівель для визначення її фактичних показників, оцінка відповідності їх до встановлених мінімальних вимог, розробка рекомендацій щодо підвищення енергоефективності будівлі. Сертифікація є обов'язковою за умови економічної обґрунтованості її проведення, що визначається набувачем майнових прав, а також технічної можливості та бюджетної спроможності впровадження енергоефективних заходів (для бюджетних установ).

За інформацією авторів проекту, в Україні близько 80% житлових будівель потребують термомодернізації. В проекті також зафіксоване існування Фонду енергоефективності, існування якого також поки офіційно не прийняте. Законопроект вказує на те, що державна підтримка здійснюється лише за наявності сертифіката енергоефективності будівлі та підвищення показників енергоефективності до більш високого класу, але не нижче класу "С". Пріоритетними напрямками названі здійснення термомодернізації, а також встановлення систем теплопостачання (повністю або частково згенерованої енергії з відновлюваних джерел), теплових насосів, когенераційних установок.

В Держенергоефективності також заявили про [максимальне узгодження](#) пропозицій і правок, висловлених до проекту документу зацікавленими сторонами – представниками комітетів Верховної Ради, Мінрегіону, ЄБРР, USAID, громадських організацій, повідомивши при цьому про дискусію навколо обов'язковості сертифікації енергетичної ефективності будівель бюджетної сфери. За оцінками Агентства, потенціал економії енергоресурсів за рахунок проектів з енергоефективності в будівлях складає [0,8 млрд. кубометрів природного газу](#) на рік.

Оснащеність засобами обліку

17 лютого Держенергоефективності опублікувало [законопроект "Про комерційний облік у сферах теплопостачання, централізованого водопостачання та водовідведення, надання комунальних послуг"](#), що визначає строки та умови запровадження комерційного обліку постачання теплової енергії, послуг з централізованого водопостачання, водовідведення, опалення, постачання холодної та гарячої води, джерела фінансування робіт зі встановлення, обслуговування та заміни вузлів обліку, а також особливості здійснення держнагляду і рівень відповідальності за порушення законодавства. Автори законопроекту очікують, що він допоможе стимулювати раціональне використання енергоресурсів та сприятиме більш прозорим відносинам між споживачами та постачальниками.

Статус органів державної влади у сфері енергоефективності

11 лютого уряд [затвердив](#) для Мінрегіону бюджетну програму "Компенсація різниці в тарифах на виробництво теплової енергії для населення на теплогенеруючих установках (крім теплоелектроцентралей, теплоелектростанцій і атомних електростанцій) з використанням будь-яких видів палива та енергії, крім природного газу" на 2015 рік (Розпорядження № 98-р).

Колегія Держенергоефективності [схвалила дорожню карту](#) з розробки та впровадження 42 нормативно-правових актів, що включає механізми державної підтримки енергоефективності, акти, спрямовані на стимулювання розвитку відновлюваної енергетики, ринку енергосервісних послуг та суміжних ринків, імплементацію вимог законодавства ЄС у згаданих сферах.

У сфері нафти і нафтопродуктів:

13 лютого міністр енергетики В.Демчишин [підписав проект наказу](#), який передбачає заміну чотирьох членів Аукціонного комітету, у тому числі представника "Нафтогазу" А.Пасішника, як того вимагали група "Приват" для поновлення аукціонів. Для набуття чинності наказ повинен був підписати і голова Мінекономрозвитку Айварас Абромавічус, але той [відмовився міняти склад АК](#).

У продовження протистояння з Аукціонним комітетом, "Укрнафта" 23 лютого [звернулася до суду](#) з проханням скасувати розрахунки стартової ціни на нафту. Юристи "Укрнафти" вважають, що під час визначення стартової ціни на нафту комітетом для перекладу нафти з барелів на тонни використовувався коефіцієнт барелізації 7,35 замість 7,23.

Повідомляється, що під час засідання Спеціальної контрольної комісії з питань приватизації [І.Коломойській зізнався](#), що у 2004 році платив 5 млн. доларів на місяць олігарху В.Пінчуку і тодішньому Президенту Л.Кучмі за право управління компанією "Укрнафта". Також бізнесмен з "Привату" заявив, що не збирається платити дивіденди акціонерам "Укрнафти", мотивуючи це тим, що "Нафтогаз" не платить компанії за видобутий газ.

Тим часом, 18 лютого Кабінет Міністрів [розпорядженням № 97](#) погодив досі неопублікований наказ Міненерговугілля від 14 лютого 2015 р. № 94 "Про затвердження завдання на голосування представнику держави на позачергових загальних зборах акціонерів ПАТ "Укртатнафта".

У сфері конкуренції:

Створено умови для посилення ролі Антимонопольного комітету України

5 лютого відбулась [зустріч економістів місії Міжнародного валютного фонду з фахівцями АМКУ](#). У ході зустрічі відбулося обговорення діяльності АМКУ в частині захисту та сприяння розвитку економічної конкуренції на ринках газу, електроенергії та житлово-комунального господарства, участі в нормативному врегулюванні правил добросовісної конкуренції на цих ринках. Представники МВФ були ознайомлені з позицією АМКУ щодо державної допомоги суб'єктам господарювання та відповідного впливу цієї допомоги на ринки, а також отримали роз'яснення щодо відповідного закону.

Важливою подією також стало внесення до парламенту законопроекту щодо забезпечення прозорості діяльності Антимонопольного комітету ([реєстр. № 2102](#)). Група авторів – народних депутатів пропонує обов'язкову публікацію рішень АМКУ за результатом розгляду заяв та справ на концентрацію та узгодженні дії, справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та справ про недобросовісну конкуренцію. Рішення мають публікуватися на офіційному веб-порталі АМКУ протягом 30 днів з моменту прийняття, однак включають можливість приховання інформації, оприлюднення якої може завдати шкоду учасникам та третім особам.

У сфері соціальної політики:

Соціальні питання

Мінсоцполітики продовжує ігнорувати інструменти, закладені в Меморандум про взаєморозуміння з соціальних питань в контексті Енергетичного Співтовариства, зокрема, механізм соціального плану дій, попри співпрацю з деякими соціальними партнерами – зокрема, [ініціювання тристоронніх консультацій](#) представників сторін соціального діалогу. Окрім того, Президент [призначив](#) Міністра соціальної політики П.Розенка головою Національної тристоронньої соціально-економічної ради.

У Мінрегіоні зазначили, що в деяких регіонах рівень оплати житлово-комунальних послуг залежить [від організації роботи з населенням](#), адже надзвичайно низьким на рівні інших територій є рівень оплати в м. Києві. Також у міністерстві опублікували [рекомендації споживачам](#) в разі ненадання або надання не в повному обсязі житлово-комунальних послуг.

Серед [проблем](#), про які говорять в Мінрегіоні – відсутність в 2/3 населених пунктів оптимізованих схем теплопостачання, відсутність відповідальності споживачів за самовільне користування теплової енергією та самовільне від'єднання від теплових мереж та систем, а також розбалансованість системи теплопостачання, погіршення якості послуг, нераціональне використання ресурсів та припинення функціонування системи централізованого теплопостачання, що виникають в результаті. Ці проблеми впираються у відсутність ефективних власників будівель та [ринкових взаємовідносин](#) в житловому господарстві, що покликані врегулювати законопроекти "Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку" та "Про житлово-комунальні послуги", розроблені міністерством.

Субсидії

Мінсоцполітики [представило](#) реформу системи надання житлових субсидій – її призначення обіцяють на підставі лише двох документів (заяви та декларації за спрощеними формами), а перевірка достовірності інформації відбуватиметься вже після призначення субсидії. Форми споживачі мають отримати разом із рахунками для оплати енергоносіїв у квітні та жовтні 2015 року, а заповнені документи можна буде надіслати поштою. На додачу, будуть скасовані обмеження щодо майнового стану отримувачів субсидій, окрім здійснення одноразової покупки на суму понад 50 тис. грн. за рік. [Форму для обчислення](#) субсидії оприлюднило Мінсоцполітики.

Субсидію надаватимуть не на опалювальний сезон, а на 12 місяців, а також обіцяють автоматично продовжувати її на новий період у разі відсутності змін у доходах. Відповідальністю за подання неповних чи недостовірних даних полягає у припиненні надання субсидії та зобов'язанні повернути суму надмірних субсидій в подвійному розмірі. Для 1,1 млн. сімей, які отримували субсидії під час опалювального періоду 2014-2015 років, призначення субсидій буде автоматичним. Також, право на оформлення субсидій отримають особи, які орендують житло і оплачують житлово-комунальні послуги на підставі письмового договору.

Уряд заявив про пропозицію [виділити додатково 12,5 млрд. грн.](#) на субсидії, що збільшить загальну передбачену на це суму до 24 млрд. грн. Міністр соціальної політики припустив, що отримати субсидії мали би [3,5 млн. сімей](#), що за дослідженнями потрапляють в категорію бідних. Він пообіцяв спрощувати систему, нараховуючи субсидію лише за критерієм доходу людини і відмінивши потребу заповнювати велику кількість документів.

Міністр закликав [очистити законодавство від пільг, які ніколи не працювали](#), і збільшити натомість адресність існуючих пільг. Він зазначив, що з 1 липня пільги на оплату житлово-комунальних послуг матимуть лише малозабезпечені громадяни, а користуватися субсидіями можна буде паралельно з пільгами. Він зазначив, що ["говорити про підвищення тарифів для населення без реформування і значного спрощення системи отримання субсидій і пільг – неможливо"](#). Міністр також виступив за те, щоб [дотувати не постачальника, а споживача послуг](#).

Політика тарифоутворення

НКРЕКП провела засідання робочих груп з представниками електророзподільних та електропостачальних компаній щодо [методології стимулюючого тарифоутворення](#). Після цього Комісія встановила [нові тарифи на електроенергію для населення](#), зазначивши, що попередні ставки покривали лише 21,3% фактичних витрат на виробництво, передачу та постачання електроенергії. Було вирішено, що підвищення буде поетапним, а перший етап розпочнеться 1

квітня 2015 року. Комісія також зменшила нічний коефіцієнт до 0,5 для стимулювання використання електроенергії саме в цей час (в разі використання [двобонного обліку](#)).

Після [обговорення](#) тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення та [запиту](#) підприємств водопровідно-каналізаційного господарства, НКРЕКП також затвердила [процедуру встановлення тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води та водовідведення](#), що буде використовуватися для встановлення тарифів на ці послуги. [Проект документу](#) був розроблений і опублікований Мінрегіоном.